

KARDYNAŁ STANISŁAW DZIWIŚZ

Archbishop Metropolitan of Krakow
Arcybiskup Metropolita Krakowski

RABIN DAVID ROSEN

Chairman of the International Jewish Committee
on Interreligions Consultations
Przewodniczący Międzynarodowego Komitetu Żydowskiego
ds. Konsultacji Międzyreligijnych

BROTHERS REUNITED

Catholic-Jewish Dialogue

BRACIA ODNALEZIENI

Dialog katolicko-żydowski

Introduction and Epilogue

Wstęp i posłowie

JANUSZ SALAMON SJ

WYDAWNICTWO WAM

Biblioteka Centrum Kultury i Dialogu

www.CKiD.pl

© Wydawnictwo WAM, 2009

Redakcja
Janusz Salamon SJ

Korekta
Barbara Cabała

Skład komputerowy i projekt okładki
Krzysztof Błażejczyk

Zdjęcie na okładce
Paweł Piotrowski / Tygodnik Powszechny

Zdjęcia:
Wojciech Stępiński
Tadeusz Warczak (s. 114 górne, s. 118 górne)

ISBN 978-83-7505-400-2

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 012 62 93 200 • faks 012 42 95 003
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY
tel. 012 62 93 254-256 • faks 012 43 03 210
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl
Zapraszamy do naszej

KSIĘGARNI INTERNETOWEJ
<http://WydawnictwoWAM.pl>
tel. 012 62 93 260 • faks 012 62 93 261

Drukarnia Wydawnictwa WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

www.wydawnictwowam.pl

INTRODUCTION

The addresses of Cardinal Stanisław Dziwisz and Rabbi David Rosen presented in this book were delivered on March 6th 2009, in the Jesuit Center for Culture and Dialogue at the University School of Philosophy and Education „Ignatianum” in Krakow, Poland. They were given during the conference entitled: „Catholic-Jewish Dialogue – Where We Have Come, Where We Need to Go”.

The conference was organized to honour the late Father Stanisław Musiał S.J. (1938-2004), the Polish pioneer of the Catholic-Jewish dialogue. The keynote speakers, Cardinal Dziwisz and Rabbi Rosen were active participants of the major events in the history of Catholic-Jewish dialogue and today they belong to its leading propagators.

Cardinal Dziwisz, the closest co-worker of the late John Paul II, accompanied him during the first visit of the Bishop of Rome at the synagogue of Rome (1986), the interfaith prayer meetings in Assisi (1986, 2002), and the papal pilgrimage to Israel (2000). As the Archbishop of Krakow, he cultivates the „spirit of Assisi” in the Roman Catholic Church in Poland. He is a founder of the Institute for Intercultural Dialogue in Krakow, and encourages and supports various inter-religious initiatives in Poland.

Rabbi Rosen had been for years the leading representative of the Jewish community in the dialogue with the

adherents of other religious traditions. He headed the Jewish delegation at the interfaith meeting in Assisi, as well as at the numerous meetings of the Jewish leaders with John Paul II and Benedict XVI. In recognition of his outstanding contribution to Jewish-Catholic reconciliation, Pope Benedict XVI made Rabbi Rosen a Knight Commander of the Order of Gregory the Great. He is the first Orthodox rabbi and the first Israeli citizen to receive this honor. Rabbi Rosen heads the American Jewish Committee's Department of Inter-religious Affairs and is Honorary President of the International Council of Christians and Jews.

The conference in Krakow gathered many practitioners of the Christian-Jewish dialogue from Europe, Israel and USA, which was made possible through the generous support of the Cardinal Suenens Center, the Cardinal Bernardin Center, Boston College, the American Jewish Committee and the Tanenbaum Foundation.

The conference concluded with the Father Stanisław Musiał Award ceremony. The Musiał Award is conferred yearly for special contribution to Christian-Jewish dialogue. Professor Jan Błoński and the Town of Chmielnik were the first recipients of this award, which was initiated by the Krakow Club of Christians and Jews „Covenant” and funded by the President of Krakow and the Rector of the Jagiellonian University.

Your Eminence,
Excellencies,
Ladies and Gentlemen!

It is a great honor that I have been given to share this podium with Cardinal Dziwisz; and above all a great honor to pay tribute to the memory of the remarkable and courageous Father Stanisław Musiał.

It is also of additional personal significance for me to be here for this conference in Krakow as my own family roots are in Poland and in particular in this city.

THE HERO OF CATHOLIC-JEWISH
RECONCILIATION

Indeed as we review the history and transformation in Catholic-Jewish relations, this country and this city, take a special pride of place. For in addition to the local history of these relationships – both tragic and rich – this is the city of the man who was the great contemporary hero of Catholic-Jewish reconciliation: the man who Cardinal Dziwisz served so uniquely – Karol Wojtyła, Pope John Paul II.

His Eminence has made reference to John Paul II's special commitment to the reconciliation process with the Jewish people and I would like to embellish upon these.

Arguably, John Paul II was the first Pope to actually know the Jewish people from the inside – not just a cognitive knowledge, but a deeper experiential one. His childhood experiences and friendships with members of the Jewish community in Wadowice impacted upon his own personal religious outlook long before he even contemplated entering the priesthood. In an interview he gave to Tad Szulc published in Parade magazine in 1994, John Paul II refers to the effect upon him as a boy of listening to Psalm 147 (*nota bene* this psalm is an integrat par of Jewish daily morning prayers) being sung during evening Mass:

O Jerusalem, glorify the Lord,
Praise your God O Zion!
For He has made the bars of your gates strong
and blessed your children within you.

John Paul II makes it clear in his interview with Szulc, that he fully identified the verse with the Jewish people that he knew. „I still have in my ears these words and this melody which I have remembered all my life” – he declared.

THE JEW – OUR ELDER BROTHER

In Gian Franco Svidercoschi's notable little book „Letter to a Jewish Friend” which recalls Wojtyła's Jewish friendships of his youth – in particular with Jerzy Kluger – we discover another insight into his formative understanding of the relationship with the Jewish people emanating specifically from Polish culture itself. This was conveyed to him by his respected teacher John Gebhardt who inspired in him an appreciation of the best intellectual heritage of Poland which additionally included the writings of Adam Mickiewicz. Svidercoschi's book narrates how, on the day after anti-Semitic rioting in Wadowice, Gebhardt read out the words of Mickiewicz written in 1848, which he explained had been „prepared (as) a sort of political manifesto, which was intended to inspire the constitution of the future independent Slav States”. Inter alia Mickiewicz wrote:

(...) in the nation everyone is a citizen. All citizens are equal before the law and before the administration. To the Jew, our elder brother, [we must show] esteem and help on his path towards eternal welfare and in all matters equal rights... (p. 31-32).

Szanowny Panie Rabinie,
Szanowni Państwo,
Drodzy Bracia i Siostry!

Z wielką radością przyjąłem zaproszenie do wystąpienia na tej konferencji, która przywiodła do Krakowa z różnych stron świata tak wielu ludzi zaangażowanych w dialog, który od czasu Soboru Watykańskiego II tak bardzo odmienił wzajemny stosunek chrześcijan i Żydów.

JESTEŚMY DZIEĆMI
JEDNEGO OJCA

Przybywam tutaj, by podziękować za wasze odważne i wytrwałe kroczenie niełatwą drogą dialogu. Pragnę was też zapewnić, jak bardzo moim własnym jest wasze pragnienie, aby relacje między chrześcijanami i Żydami stawały się coraz lepsze, jak przystało na dzieci jednego Ojca, Boga Abrahama, Izaaka i Jakuba.

Przybywam tutaj jako biskup Krakowa, miasta szczególnego: miasta królów i wieszczów, miasta uczonych rabinów i katolickich świętych, miasta Kopernika

i Jana Pawła II. To nie przypadek, że polski papież, papież z Krakowa, uczynił tak wiele dla zbliżenia i pojednania między chrześcijanami i Żydami. Do tej misji dojrzewał tutaj.

BLASKI WSPÓLNYCH DZIEJÓW

Tu splatają się najważniejsze wątki blisko tysiącletniej historii polskich Żydów. Ziemia krakowska była miejscem wielu z tych wydarzeń, które i Żydzi, i Polacy mogą wspominać z dumą. Ale była też niemym świadkiem najbardziej tragicznych momentów w dziejach narodu żydowskiego i w dziejach ludzkości, które do dziś wywołują w naszych sercach grozę, ból i wstyd.

Kraków to z jednej strony miasto króla Kazimierza Wielkiego, który w czasach, gdy inni monarchowie Europy skazywali Żydów na wygnanie, otworzył dla nich szeroko granice Królestwa Polskiego. To za jego sprawą i za sprawą panujących na Wawelu przez następne dwa stulecia Jagiellonów, wielokulturowa i tolerancyjna Polska stała się dla rozproszonych Żydów jakby drugą ojczyzną.

Założone przez króla Kazimierza miasto – krakowski Kazimierz – zaledwie kilka pokoleń później stało się najważniejszym, obok czeskiej Pragi, religijnym i kulturalnym centrum żydowskiej diaspory. Na kra-

kowskim Kazimierzu urodził się, działał i zmarł jeden z największych żydowskich rabinów, rektor sławnej na całą Europę krakowskiej jesziwy, Mosze ben Izrael Isserles, zwany Remu.

Wiek XVI, który był świadkiem największego rozkwitu krakowskiego Kazimierza i innych ośrodków życia żydowskiego w Polsce, jest określany zarówno w żydowskiej, jak i w polskiej historiografii, Złotym Wiekiem. Z powodu wyjątkowej na owe czasy atmosfery tolerancji religijnej, powstało określenie Polski jako „żydowskiego raju” (*Paradis Judeorum*).

Z pewnością żaden kraj, także Polska, nie była wówczas dla Żydów „rajem”, bo Żydzi wszędzie pozostawali „narodem wygnania”, nie całkiem u siebie, z tęsknotą spoglądając w kierunku Jerozolimy. Jednakże społeczność żydowska w Polsce, aż do momentu upadku suwerennej Rzeczypospolitej, cieszyła się swobodą praktyk religijnych i niespotykaną w innych krajach autonomią polityczną, której symbolem był żydowski parlament.

Tę piękną kartę historii polskich Żydów my, Polacy, wspominamy z dumą i pragnęlibyśmy, aby to była jedyna jej karta. Niestety, następne karty tej historii były pisane w coraz ciemniejszych barwach.

Father Stanisław Musiał SJ (1938-2004)

Cardinal Stanisław Dziwisz greeting Rabbi Michael Schudrich

Cardinal Dziwisz with rabbis Rosen, Glock and Schudrich

